

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של מרן הרבי הקדוש רבי דוד בעל החסדי דוד מסוכטשוב זצוק"ל בן הרה"ק רבי שמואל בעל השם משמואל מסוכטשוב זצוק"ל, בנו של מרן הרבי הקדוש שר התורה בעל האבני נזר מסוכטשוב זצוק"ל, נלב"ע ביום ח' כסלו תש"ג.

הרה"ק בעל החסדי דוד היה תמיד נזהר מאוד שלא להוציא דיבה חס וחלילה על ארץ ישראל, והרבה לשבח את הארץ ואת יושביה, כשהוא מדרבן תמיד את חסידיו לקנות בה חלקות אדמה. בשנת תרצ"ה נסע לבקר בארץ חמדתו, בפורים שהה בתל אביב, בפסח היה בירושלים, ובל"ג בעומר יצא חזרה לחו"ל. בחזרתו לפולין, ניסו כמה מאנשיו לשאול אותו אודות העיר החילונית תל אביב, כשהם מנסים להוציא מפיו מילה רעה על העיר, אך הרבי הקדוש נענה ואמר: "בכל בית בתל אביב מצאתי מזוהה, ובאף אחד מהבתים לא מצאתי ח"ו פסל ומסכה..."

בשעת הכיבוש הגרמני נקרע לבו של רבינו למשמע הרדיפות, הביזיונות והעלבונות, אשר היו מנת חלקם של היהודים בכל ערי פולין. הרבה יהודים נחטפו מבתיהם והובלו לעבודות כפייה תחת עינויים קשים. רבינו היה שבור ורצוץ בשמעו את היהודים המעונים והמושפלים. גם על רבינו עצמו עברה כוס התעלה, כשהקלגסים האורזים נכנסו פעם לביתו, כבלוהו והיכוהו מכות נמרצות. אלא שרבינו לא התפעל והמשיך כדרכו בקודש בעבודת הש"ת כמימים ימימה. הוא הרבה לעודד את היהודים שמשביבו, וביקש מהם לא להתייאש, ולהאמין בחסדי השם יתברך הכל יכול.

יום אחד פתח רבינו וסיפר לסובבים: "זקני האדמו"ר בעל האבני נזר זצ"ל סיפר לי פעם מה שהיה אתו בהיותו אברך צעיר, סמוך על שולחן חותנו השרף מקאצק זצוק"ל. הוא היה אז חולה מאד לא עליכם, ושכב במיטתו. בערב יום כיפור החמירה המחלה, והרופאים אסרו עליו לחלוטין להתפלל וללמוד..."

"תארו לעצמכם", - המשיך רבינו - "האדמו"ר הגאון מסוכטשוב, חתנו של השרף מקאצק זיע"א, לא יתפלל ולא ילמד כלל בליל כל נדרי! אולם זקני הקדוש לא התעצב כלל. הוא חשב לעצמו, הרי כל מגמת חיי האי לעשות את רצון הבורא יתברך, ואם רצונו של הבורא כי לא אתפלל ולא אלמד, מקיים את רצונו..."

סיים רבינו את סיפורו ואמר אל הסובבים אותו: "גם אנו, אם הבורא יתברך רוצה שאנו נחיה כך בשפל המדרגה, נקיים את רצונו בשמחה..."

הסגולה הנודאה של הרה"ק השר שלום מבעלזא שיתקבלו התפילות

הבחור שנדקר מהסכך

מרן הרבי הקדוש הדבר חיים מנדבורנה זצוק"ל אמר פעם שהשרש נשמה שלו הוא ממצות סוכה ומצות תפילין. נספר סיפור נורא מעבודתו של הרבי זצוק"ל במצות סוכה. כשהרבי הדבר חיים היה גר ביפו, היה שם בחור אחד שבא לעזור לרבי לבנות את הסוכה. תוך כדי עבודתו נדקר אותו בחור מהענף של הדקל, עד כדי כך שזה ניקב לו את היד והגיע לצד השני של היד. מיד הגיעו בבהלה וסיפרו לרבי מה שקרה. הרבי ניגש אל הבחור, לקח את כף ידו, ואמר לו בתמיחה: "היתכן שהרשית לעצמן לשים סכך בסוכה שלי בלי להיות היום במקוה?". התלמיד הרגיש מאוד נבוך, הרבי קרא אותו מכף רגל ועד ראש. ממש רוח הקודש. אמר התלמיד לרבי, שמהיום הוא יקפיד בזה. אמר לו הרבי: אם ככה תביא לי את היד. הבחור הגיש את היד, והרבי הוציא לו את הענף מהיד כלעומת שנכנס. הבחור לא נזקק לשום טיפול רפואי, ויהי לנס.

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ' תשרי, ה' דחווה"מ סוכות, ביצה דף כ"ו)

דף גמרא המעלה את התפילות

הרבי הקדוש מרן השר שלום מבעלזא זצוק"ל היה אומר [יש אומרים בשם הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע]: כשיהודי לומד דף גמרא לשם שמים לפני התפילה, הוא מכריח את כל הקליפות שעומדים לשטן נגד תפילות בני ישראל. הוא סולל את הדרך שהתפילה שלו תתקבל.

אמר על כך הרב מטענקא הגה"צ רבי שלמה זלמן פרידמן זצ"ל, שזה מרומז בפסוק בפרשת האזינו: "יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי, יערוף - מלשון 'וערפו שם את העגלה'. כמטר לקחי" זו התורה הקדושה, כמו שרש"י מסביר. על ידי לימוד התורה עורפים את הקליפות שעומדים לשטן נגד תפילות בני ישראל, ואז "תזל כטל אמרתי", יתקבלו תפילותינו ותחנונונו לרצון לפני אדון כל.

מוסיף הרב מטענקא זצ"ל: המילה **גמרא** נוטריקון השמות של ארבעת המלאכים הקדושים שמעלים את התפילה של כלל ישראל: **ג'בריא, מ'יכאל, ר'פאל, א'וריאל**. ע"י לימוד גמרא יכולים לעלות את התפילות לרצון לפני אדון כל בלי שום עיכוב ומקטרג, אמן. (מתוך הפתיחה לשיעור, י"ב תשרי, ביצה דף י"ח)

המבחן האמיתי בחול המועד

נעים זמירות ישראל דוד המלך אומר בתהלים (עה, ג): "כי אָקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיְשָׁרִים אֲשַׁפֹּט". אומר רש"י הקדוש: "כי אקח מועד - כשיש לנו יום טוב אין אנו עסוקים בניבול פה וקלות ראש. אני מישרים אשפוט - אנו נותנים אל לבנו להללך ולשבחך מעין המאורע ליום".

מה היה
בימים שלא
היית טרוד
על המחיה
ועל הכלכלה

הרבי הקדוש אביהם של ישראל מרן הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל היה תמיד חוזר על פירוש נפלא של החד"א בפסוק זה. יש הרבה האומרים לעצמם: יש לי סיבה טובה לביטול תורה, אני מוטred בחובות, הבנק רוצה לעשות עיקול, יש לי בלי עין הרע אשה עם ילדים שאני צריך לפרנס אותם וכו'. יש לו טענה למה הוא לא עוסק בתורה יומם ולילה כל השנה. אולם בעולם האמת ישאלו את האדם, מה היה בימים שלא עבדת, כשלא היית טרוד על המחיה ועל הכלכלה, מה היה בחול המועד? האם אז למדת? עסקת בתורה? ואם אכן ימצאו שאותם הימים הוא היה מנצל ללימוד התורה, אז יהיה לו הסבר נכון, שאכן בגלל שהוא היה טרוד לפרנסתו הוא לא יכל לעסוק בתורה כראוי.

זה פירוש הפסוק, "כי אקח מועד", כשיגיעו ימי המועד, כשהאדם אינו עוסק בפרנסה, הוא אינו טרוד על המחיה ועל הכלכלה, או אז בודקים איך הוא מתנהג, ואז "אני מישרים אשפוט", ישפטו אותו במישרים על הזמנים שהוא לא עסק בתורה, שאם הוא אכן יושב בימי המועד והוגה בתורה, ילמדו עליו זכות שלא היה בידו לעסוק בתורה בשאר זמנים, כי באמת היה טרוד.

הבה ננצל את הימים של ירח האיתנים, את הימים הקדושים של חול המועד, ללימוד התורה, ונזכה שיהיה לנו גישמאק בתורה, ושהתורה הקדושה תביא לנו שמחה.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ט"ז תשרי, א' דחול המועד סוכות, ביצה דף כ"ב)

מעלת העיר טבריה

השבוע נלמד בדף היומי (ר"ה דף ע"א): "אמר רב יהודה בר אידי אמר רבי יוחנן, עשר מסעות נסעה שכינה, וכנגדן [כלומר עשר מסעות כנגד העשר מסעות של השכינה] גלתה סנהדרין". ובהמשך מונה הגמרא את המסעות של הסנהדרין: "מלשכת הגזית לחנות, ומחנות לירושלים, ומירושלים ליבנה, ומיבנה לאושא, ומאושא ליבנה, ומיבנה לאושא, ומאושא לשפרעם, ומשפרעם לבית שערים, ומבית שערים לצפורי, ומצפורי לטבריא. וטבריא עמוקה מכולן [שפלים היו אז מכל המסעות שגלו (רש"י)], שנאמר (ישעיה כט, ד) וְשִׁפְלָתָּךְ מֵאָרֶץ תִּדְבָרִי... **אמר רבי יוחנן, ומשם עתידין ליגאל**, שנאמר (שם נב, ב) התנערי מעפר קומי שבי".

בספר דברי תורה להרה"ק מומונקאטש זצוק"ל מביא שמדברי הגמרא משמע שמישיח עתיד לבוא מטבריה. וכאמרתא לכך מביא שם את דברי הילקוט שמעוני בפרשת ויחי (רמז קסא) שמדבריו גם כן משמע שמטבריה יתגלה משיח, זה לשונו: "צפה אבינו יעקב וראה שעתידה ירושלים ליחרב ועתידה סנהדרין שתיעקר ממקומה... לפי שבתחילה גלתה סנהדרין וישבה לה ביבנה, ומיבנה לאושא, ומאושא לשפרעם, ומשפרעם לבית שערים, ומבית שערים לצפורי... ואח"כ גלתה מצפורי לטבריא וכן ישעיה (כו, ה) אמר וְשִׁפְלָתָּךְ מֵאָרֶץ תִּדְבָרִי עַד אֲרָץ יְגִעְנָה עַד עֶפְרַיִם. אמר רבי יוחנן, **טבריא היא**

מיני מתיקה

התורה הקדושה אומרת בפרשת בראשית (ג, ט): "וַיִּקְרָא ה' אֱלֹקִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה". אומר רש"י הקדוש: "ידוע היה היכן הוא, אלא להיכנס עמו בדברים". אמר על כך הרבי הבעל התניא זצוק"ל, שהשאלה הזאת אינה היא שאלה נצחית, שבורא עולם שואל את כל אדם ואדם, מה מצבך בעולם הזה? מה הספקת עד עכשיו? מה מצבך הרוחני? מה אתה עושה נחת רוח לבורא עולם? כמין בת קול שזועקת לכל יהודי לעורר אותו לעבודת ה' ולתיקון מעשיו. וכפי שמרן הרבי הקדוש הישועות משה מוויזניץ זצוק"ל היה אומר: "מאד זך אַ חֲשִׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ וְיִ שְׁטִיטְיוּסוֹ אוֹיף דָּער וַעֲלֵט!"]-תעשה לעצמך חשבון הנפש היכן אתה עומד בעולם].

וחשבתי להוסיף בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, שהתורה מדגישה זאת דווקא בפרשת בראשית, מיד לאחר הימים הנוראים, אחרי ירח האיתנים, כאשר אנחנו נמצאים ביריד של רוחניות. צדיקים אמרו ששם החודש 'מרחשון' הוא מלשון מרחשין שפתייה, השפתיים עדיין מרחשים את התפילות של ראש השנה, של יום הכיפורים, של הושענא רבה, כל העבודה של חודש תשרי. ובימים אלה דווקא אומר בורא עולם לאדם: איכה?

וכך מסופר על הבעל התניא הקדוש, שכשהיה בבית הסוהר היו מבקרים אצלו גוים מלומדים, והיו מתווכחים אתו בעניני אמונה דעות. פעם שאל אותו שר אחד: מה פירוש השאלה אינה, הרי אתם מאמינים שהקב"ה יודע הכל? (כנראה אותו גוי לא למד את הרש"י הנ"ל...). נענה הרבי בעל התניא ואמר: "למשל, אדם שגילו 32 שנה וחדשיים וחמשה ימים, שואלים אותו מלמעלה: אינה? מה עשית בעולם? בשביל מה באת לעולם? השר הגוי התפעל מאוד, שהרבי הקדוש פירט לו בדיוק את הגיל שלו, הוא ראה בזה משהו שלא מהעולם הזה, והוא הביטח לעשות כל מה שביכולתו לשחרר את הרבי מבית האסורים...".

משלמת למשיח, שנאמר (שם, פסוק ו) תִּרְמָסְנָה רַגְלֵי עַנְי פְּעָמֵי דְלֵילִים, מה כתיב אחריו (שם טז, ה) וְהִכְוִין בְּחֶסֶד כֶּסֶף.

ולפי זה תמה שם הרבי ממונקאטש למה לא מוכר בספרים הקדושים הענין החשוב להתגורר בטבריה. ולדוגמה הוא מביא מה שמוכר בשם האר"י הקדוש ז"ל שהישיבה בעיר צפת ת"ו טובה לנפש, כי האור שם הוא הצב ביותר משאר ערי ארץ הקודש, [ועיין בחסד לאברהם (לרבי אברהם אזולאי זצ"ל, מעין ג נהר יג), שכתב אודות העיר צפת "שמנתהגיה עם הדר בה ב"ג מדות של רחמים גמורים... ולפיכך היא אחת מערי מקלט המציל נפשות", והיא "מוכנת ומזומנת להשיג בה סוד עומקה של תורה, ואין אור זך בכל ארץ ישראל כאור צפת"]. והחתם סופר (חלק יורה דעה סי' רלג-רלד) מאריך מאוד אודות ישיבת ירושלים "שישיבת ירושלים חשובה משיבת שארי מקומות בארץ ישראל" ויש בה מצוה גדולה יותר, "מי יתן ויזכני הש"ת להיות ממישיבים של ירושלים". ולעומת זה לא נזכר בשום מקום אודות המעלה לשבת בטבריה, והרי מבואר כאן שמשם יגאלו ישראל גאולת עולם ומשם יתגלה המשיח. עיין שם שנושאר בצ"ע.

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

השבוע בדף היומי (ר"ה דף כ"ט ע"א) נלמד שבכל ברכות המצוות אף על פי שיצא מוציא, וכן בהמשך (בע"ב) מובא ברייתא: בהלל ובמגילה אע"פ שיצא מוציא. ורצינו לשאול, אלמנה שאין לה מי שידליק עבורה נר חנוכה, האם מותר שבנה יבוא אליה לאחר שהדליק בביתו, וידליק בביתה שוב בברכה? ואם כן, האם עדיף שידליק קודם בביתה ואח"כ בביתו, או להיפך?

תשובה שהתקבלה מאת כ"ק מרן הגאון הצדיק האדמו"ר ממעליץ שליט"א

לכבוד ידידי הנכבד הרה"ג רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

לעונג ונועם לי להשתתף בעלונכם הנפלא אשר כשמו כן הוא שמכניס מתיקות בתורה, בפרט שהייתי להבחל"ח ידיד קרוב לאביכם הרב רבי שמואל צבי זצ"ל, ולמדתי ממנו אורחות חיים, וב"ה שצאצאיו ממשיכים דרכו בקודש בעוז ותעצומות. ת.ג.צ.ב.ה.

ולענין שאלתכם אקדים ואומר שהמהודר ביותר הוא שהאשה תדליק בעצמה, כי אשה חייבת בנר חנוכה כמו איש (סי' תרע"ה ס"ג), ומצוה בו יותר מבשלוחו. אמנם ידעתי שהרבה נשים יש להם רתיעה ממצוה זו, כי רגילה בכל שנותיה שהאב או הבעל היה מדליק, לכן היא רוצה מאוד שהבן ידליק.

והנה פשוט שהבן ידליק קודם בביתו להוציא את עצמו ואת בני ביתו, כי מצוה דגופיה עדיף, ואף שיש מצוות שדנו בהן הפוסקים דיתכן שיוציא אחרים לפני שהוא בעצמו יצא, כמו בקריאת פרשת זכור או בתקיעת שופר, זה אינו אלא במצוה דאורייתא [והוא ע"פ השאגת אריה (סי' י"ג) שהבין בשיטת הבה"ג והגאונים דהכלל אע"פ שיצא מוציא היינו רק בדרבנן, ועי' בפסקי תשובות (סי' תקפ"ה אות ז') שהביא השיטות בנידון], אבל בנר חנוכה דרבנן לכו"ע אע"פ שיצא מוציא, ויכול להיות שליח גם לעצם ההדלקה וגם להברכות.

אכן אם האשה תרצה לברך לעצמה, והבן רק ידליק, יש בזה שאלה, כי בבדיקת חמץ (בסי' תל"ב) כתב המג"א (סק"ו) והביאו המשנ"ב (סק"י) "אם בעה"ב אינו בודק כלל ומצווה לאחר לבדוק, אותו אחר מברך, דהוי כשלוחו גם לענין הברכה", משמע דכן הדין דכיון דבעה"ב אינו עושה המצוה לא שייך שהוא יברך, וביאר בתשו' כתב סופר (י"ד סי' ק"נ) דאף שמצד הסברא כיון שהמשלח עומד ליד השליח כשעושה שליחותו היה ראוי יותר שהמשלח יברך דהא הוא זה שמחויב במצוה והשליח אינו אלא נטפל למצוה, מ"מ מסקנתו דכל מצוה שנעשית ע"י שליח השליח מברך. וכ"כ המשנ"ב בסי' רס"ג (סק"א) בשם דרך החיים לגבי הממנה שליח להדליק נר שבת, שהממנה לא יברך אלא השליח. ובשו"ת מנחת שלמה (מהדו"ת סי' נ"ח אות ד') ביאר שאין מברכין אלא על דברים שיש בהם עשייה, וכמש"כ המשנ"ב (סי' תל"ב סק"ג) שאין מברכין על ביטול חמץ הואיל והוא תלוי בלב, ולפיכך אין המשלח יכול לברך אלא אם משתתף קצת בבדיקה.

ועם כל זה, אם תרצה האשה לברך בעצמה גם כן יש מקום לזה, עפ"י משמעות המג"א סי' תרע"ו (סק"ד) בשם הגמ"י, וכ"כ הבן איש חי פ' וישב (אות ו'), ובמקראי קודש (חנוכה סי' כ"ג) עמד בסתירת המג"א מכאן לסי' תל"ב, וכתב דיש לחלק בין נר חנוכה לבדיקת חמץ, אבל אינו מסביר החילוק.

ולגבי שהחיינו ושעשה נסים, ודאי עדיף שתברך לעצמה, כי אין אלו ברכות המצוות אלא הודאה, ומכל מקום אפשר גם שהשליח יברך ויכוון להוציאה, והאשה תכוון לצאת ותענה אמן ולא ברוך הוא וברוך שמו.

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד גליון "מתיקות הדף היומי"

אני גר בארצות הברית, והלשון שאני רגיל בה היא לשון האידיש, לכן אני לא תמיד מבין את כל הפתיחה לשיעור בקול הלשון, וכאשר אתם מוסיפים תיבות באידיש בפתיחה זה עוזר לי מאוד. גם על הגליון המתוק אין אני מוותר אף פעם, ושמרתי לי בביתי כל הגליונות.

רצייתי להעיר שאולי הגיע הזמן שכבוד תורתו יתחיל לומר שיעור דף היומי גם באידיש, וכן יוציא העלון גם באידיש, לתועלת אלפי האנשים המדברים 'מאמע לשון', ובטוח אני שזה יוסיף הרבה והרבה להפיץ את דברי התורה להגדיל תורה ולהאדירה.

ואסיים בברכה שתמשיכו בעבודת הקודש בשיעורים ובגליונות מתוך בריאות ונחת עד מאה ועשרים שנה, אמן.

יצחק יואל וועבער, בארא פארק

מאוצרות הפרשה

ויהאב יצחק את עשיו כי ציד בפיו. (כה, כח). פירש מרן בעל החידושי הרי"ם מגור זצוק"ל, שיצחק אבינו אהב את עשו כדי שלעתיד בעת שיאמר לו הקב"ה בניך חטאו יהיה לו מה להמליץ טוב על בני ישראל: גם לי היה בן רשע, ואני אהבתי מאוד וקרבתני אותו, כי הוא הבן שלי, על כן אני מבקש גם ממך שתרחם על בניך אהוביך בכל מצב שהם נמצאים בו. וזה הכוונה "כי ציד בפיו", כלומר כי על ידי זה יהיה לו מענה בפיו להקב"ה.

כ"ק מרן הרבי הקדוש בעל המקור ברוך מסערת וז'ניץ זצוק"ל אמר פעם: "אומדאנקבארהייט איז א בארומעטער פין מענטשהייט... [מידת הכרת הטוב לאחרים היא הסימן לבדוק בו את מהות האדם]...".

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661